

TIPICNA PROTISINDIKALISTIČNA PREDLOGA.

NAMENJENA JE BANKIRJEM IN RAZNIM DRUGIM ZAROTNIŠKIM BIZNISNIM INTERESOM.

Poteza privatnih interesov je udarila privatne interese same.

Bismarck, N. D. — Nestranakarska liga, politična organizacija farmarjev, je izdelala tipleno protisindikalistično predlogo, ki prinese zagovornikom privatnih interesov marsikatero noč brez spanja in jim mogoče tudi pobeli lase. Protisindikalistični zakoni so bili v prvi vrsti namenjeni delavskim organizacijam, ali Nestranakarska liga je izdelala svojo dodatno predlogo tako, da zadene tudi profitarne organizacije bankirjev in trgovcev.

Dodatek se glasi, ki definira kriminalni sindikalizem:

"Če se vedoma ali namenoma objavi napadna govorica ali poročilo, ki ima tendenco razdreti zaupanje v ljudsko vlado Severne Dakote ali Združenih držav, ali ki ima tendenco razdreti zaupanje v katerokoli industrijo, v kateri je prizadeta država Severna Dakota ali Združenih držav; ali če se navravi sporazum po brzojavnih, telefonskih ali železniških družbah, bankirjih ali kateri drugi skupini ljudi z namenom, da se o črni katerikoli človek ali skupina, ki dela za mezo; dalje se določa 12 odstotkov dohodkov od stanovanjskih hiš, hiš in drugega posestva. Zagovarjanje te doktrine se s tem proglašuje za hudeodelstvo."

Določba je jasna in če bo sprejeta v legislaturi, tedaj je biš za privatne interese, ki hočejo na vsak način uničiti naprave, ki jih je država Severne Dakote sprejela in zgradila v interesu ljudstva. Pri razpravi se bo zdaj pokazalo, koliko poslancev je res za ljudske interese. Državni poslanci in senatorji, ki bodo glasovali proti temu dodatku, se ne bodo v bodočnosti mogli več sklicevati, da so zagovarjali in branili ljudske interese.

TESARSKI DELAVCI SO ODGOVORILI S STAVKO NA ZNIŽANJE MEZDE.

Columbus, O. — Tesarski delavci so zastavili pri stavbniških tvrdkah Hege & Co. in Smith Swively Co., ko sta tvrdki želeli znižati mezo, in podali šali delavni.

Stavbniški podjetniki so že pred več tedni sklenili, da znižajo mezo in podaljšajo delavnik za eno uro na dan. Omenjeni tvrdki sta hoteli prvi izvesti ta podjetniški dogovor in sledila je stavka. Ko je tvrdka J. R. Dunlap & Co. videla, kaj se je zgodilo s prvima tvrdkama, je podpisala pogodbo. Zdaj jo drugi podjetniki dolže, da je prelomila podjetniški dogovor.

NAČRT ŽELEZNIŠKIH MAGNATOV JE ZDAJ JASEN.

New York, N. Y. — V organizaciji železniških magnatov je zastopanih sto in ena železniška družba. Te družbe so se dogovorile, da ne bodo skupno zahtevale znižanja mezde, ampak vsaka železniška družba bo delala na svojo pes. Če izvedejo ta načrt, tedaj bo železniški delavski odbor imel toliko dela, da ne bo vedel kam z njim.

Neki železniški magnat je izračunal, če bodo železniške družbe tako postopale, tedaj bodo lahko utrgale tri milijone dolarjev na delavskih mezdah.

VREME.

Chicago in okolice: V sredo nestalno in gorko. Južni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 48, najnižja 36. Sonce izide ob 6.03, zaide ob 5.54.

— Na Dunaju so izbruhnili protisindikalistični izgredi. Policijska čuva židovska stanovanja.

ŠEST IRSKIH REVOLUCIONARJEV OBESNIH V DUBLINU.

Dublin, Irska, 14. marca. — Danes zjutraj je bilo obesjenih šest republikanov v ječi Mountjoy. Obsojeni so bili zaradi napadov na angleške čete. Dva sta trdila do zadnjega hipa, da sta nedolžna. Eksekucija je povzročila veliko razburjenost na Irskem. Večraj so bile v Dublinu velikanske demonstracije kljub ukazu angleških oblasti, da ne sme biti sprevedov na ulicah. Demonstrantje so nosili protestne napise, med katerimi se je eden glasil: "Anglija obeša vojne ujetnike."

SOVRAŽNIKI DELAVSTVA SO SLOŽNI.

TO SE JE POKAZALO PRI ODDAJI NEKEGA DELA V ARIZONI.

Nov dokaz, da zagovorniki "odprte delavnice" niso drugega kot profitarji.

Tucson, Ariz. — Če vprašamo nasprotnike delavstva, zakaj tako strastno zagovarjajo "odprto delavnico," tedaj nam odgovore, da se ta njih zahteva ni porodila iz sebične želje, ampak v interesu ljudstva, da padejo cene. Tako govorijo nasprotniki delavstva na svojih javnih shodih, zborovanjih in sestankih, in tako čisto velebitniško časopisje. Njih besede so pa v velikem protislovju s praktičnim delom, kar pokazuje dogodek, ki se je odigral v tujaknjem mestu.

Stavbniški podjetniki se dele v dve skupini. Ena skupina je pri veliki večini zahteva delavskih organizacij in podaljšati s njimi pogodbo, druga pa noče ničesar slišati o delavskih organizacijah in hoče za vsako ceno uesti "odprto delavnico."

Bilo je razpisano delo za javno ljudsko šolo. Poslaniki je bilo več ponudb. Za delo so se pogajali podjetniki, ki priznajo delavske organizacije in taki, ki nočejo nič slišati o njih. Delo je bilo oddano podjetniku, nasprotnemu delavskim organizacijam, dasiravno je bila njegova prva ponudba za to soč dolarjev višja kot podjetnika, ki izvršuje dela z organiziranimi delavci. Da je delavecem sovražni podjetnik dobil delo, je pri drugi ponudbi znižal svojo ceno za pet sto dolarjev in oddano mu je bilo delo. Zdaj se je oglašila trgovska zbornica in je sklenila, da daruje delavcem sovražnemu podjetniku pet sto dolarjev, da tako prejme tako visoko vsoto za delo, kakor če bi bilo delo oddano podjetniku, ki ima podpisano pogodbo z organiziranimi delavci.

Dnevnik "The Arizona Gazette" komentira ta dogodek takole: "Veliko delo bo zdaj izvršeno po programu za odprto delavnico. Akcija trgovske zbornice je značilna in zasluži vso pohvalo velikega in naprednega mesta."

Kdor ni dozdaj sprejeda, zakaj gotovi podjetniki zahtevajo, da se odpravijo delavske strokovne organizacije, temu lahko tak dogodek odpre oči, če ni že popolnoma slep in vidi tam črno, kjer drugi vidijo belo. Vsa propagandna za odprto delavnico je profitarkega izvora.

Če bi na pr. delavci zaključili v svojih organizacijah, da smatrajo vse člane trgovske zbornice za svoje nasprotnike in da je treba tudi tako z njimi postopati kot s sovražniki delavstva, ker je trgovska zbornica darovala delavcem sovražnemu podjetniku pet sto dolarjev, da se izpravi razlika med ponudbo, tedaj bi vse velebitniško časopisje klicalo državne pravdnike in sodišča na pomoč, če bi se delavci proglasili bojkot. Ali ni dejanje trgovske zbornice še zločesteje kot bojkot?

— Poslanik Paname v Washingtonu je formalno naznanil, da je "vojna" med Panamo in Kostariko končana.

ENTENTA IZZIVA NAKRE IN NOVO VOJNO.

Zavezniški sejejo krvavi vihar v okupirani Nemčiji.

AMERIKA GLEDA IN MOLČI.

Washington, D. C. — (Feder. Press.) — Koliko časa se preteče, preden bodo Francozi v Nemčiji v enakem položaju kakor so Angliji na Irskem? Kdaj izbruhne vojna vzajemnega uničevanja sedanjih kapitalističnih držav kot posledica sedanje akcije Francozov, katerim je Lloyd George dovolil, tirjati odškodnino od Nemčije z bajoneti v rokah?

Vojni korespondentje, ki so se vrnili iz Evrope in ponudili Hardingu svoje nasvete, se ne strinjajo z ozirom na dolgotrajnost, ki potee, preden pride zadnja tragedija, ampak strinjajo se popolnoma, da je nova vojna neizogibna.

Eden korespondentov, čigar poročila so dobro znana ameriškemu ljudstvu, in kateri zre hladnokrvno in v obraz prihajajoči katastrofi, katera poruši industrijske in politične institucije v Evropi, je podal sledečo sliko:

Francozi vojaki in nemški državljani se zapletejo v lokalne konflikte in temu sledi eksekucija večjega števila Nemcev za "strah". Tedaj se dvigne nemški ponos in pojavi se iz pasivne resistance splošna kampanja individualnih činov nasilja. Francozi militaristi, gladni denarja, odgovore s splošno konfiskacijo premoženja in osebne lastnine v krajih, kjer se vrši guerilsko bojevanje. Prihodnji korak je pobijanje francoskih vojakov. Francozi jemljejo nemške civiliste v ujetništvo in nova vojna se razvija in izbruhne z vso silo na dan.

Takšna je slika. Korespondent nadaljuje: Francija, ki bo v strahu, da pridejo Rusi Nemčiji na pomoč, bo zaplenila in če to ne bo mogoče, uničila vse premogetve in železne rudnike v Nemčiji in končno se bo Foch pomikal nazaj proti Renu, puščajoč za seboj razvaline industrijskih mest. S tem procesom se bo Francija ne le ovetila za opustošenje njenih industrijskih krajev ob času zadnje vojne, pač pa bo preprečila rekonstrukcijo industrijske družbe v Evropi. Francija se danes lahko sama prehranjuje, in ker dolguje drugim državam, se ne briga za stradanje milijonov delavcev na Angielskem in v Italiji, ki izgube delo, ako Nemčija postane gospodarska puščava.

To je zelo ekstremna — morda fantastična — slika bližnje bodočnosti zapadne Evrope, kljub temu pa se konservativni časnikarji, ki so prebili leta v Evropi, menja, da je sedanje početje Francije korak, ki pomeni samomor obstoječega gospodarskega reda v Franciji, Italiji, Nemčiji in na Angielskem. Poročevalci nimajo upanja, da bi proletarijat, kolikor ga predstavlja amsterdamska strokovna internacionala, bil v stanju ustaviti francosko invazijo Nemčije in preprečiti vojno, katera uniči komercialno življenje in današnji sistem produkcije.

Državni tajnik Hughes ni do danes še ničesar rekel, kaj misli nova ameriška administracija o francoski avanturi. Evidentno je, da ameriške čete ob Renu ne bodo na noben način pomagale etenti pri okupaciji novih nemških krajev, in upati je, da bodo pozvane domov v kratkem času v soglasju s izjavo predsednika Hardinga v njegovem inauguracijskem govoru, da se namreč Amerika ne bo vtkala v evropske zadeve. Ali s odklopom ameriških čet še ne nehajo odgovornosti Združenih držav. Vprašanje še ostane, ali ni s destrukcijo industrijske Nemčije tudi bodočnost Amerike prizadeta?

Razumljivo je, da ameriški diplomatje v Evropi že pretresajo vse možne posledice francoske invazije.

(Dalje na 2. strani.)

KLAVNIŠKI DELAVCI PRED GLASOVANJEM ZA SPLOŠNO STAVKO.

Chicago, Ill. — Delavci v železniških klavniških ostanajo na delu toliko časa, da vse organizacije v klavniški industriji Amerike odglasujejo o vprašanju stavke zaradi znižanja mezde. Znižanje je včeraj stopilo v veljavo. V soboto so bile poslano glasovnice 400 krajevnim unijam. Mesarski magnat Armour je uvedel "delno delavsko prisotnostvauje v upravi njegovega podjetja," da zaslepi delavce.

NEMČIJA NA ROBU NOVIH IZBRUHOV?

Trojno gibanje v Berlinu je opalilo vlado.

SOCIALISTI, MONARHISTI IN INDUSTRIJALCI.

Berlin, 14. marca. — (Kablogram Louis P. Loehnerja, poročevalca Fed. Pr.) — Nemški proletarijat ob Renu bo nadaljeval bitko za strmoglavljenje kapitalizma, pa naj bodo kapitalistični Jerobi nemške ali ententne narodnosti. Tako se glasi v jedru resolucije, katero so včeraj sprejeli delegatje Centralne delavske federacije v Dueseldorfu. "Naša bitka je naperjena proti splošnem kapitalističnemu izkoriščanju in ne izvzema nemških ne drugonarodnostnih kapitalistov," poudarja resolucija. Delavci so pozivajo, da se obnašajo proti novim vladarjem tako, kakor če bi bili Nemci.

Neodvisni socialisti so včeraj priredili splošno javno shodo in demonstracije za revizijo mirovne pogodbe na podlagi samoodlobe narodov, odprave militarizma in rešitve gospodarskih problemov v soglasju s principi mednarodne solidarnosti.

Komunistična stranka je tudi priredila protestne shode, na katerih so govorniki naglašali, da alijanea s sovjetsko Rusijo je edina rešitev Nemčije iz sedanjega močvirja. Komunisti so naslovili na francoski proletarijat manifest z ozirom na invazijo nemških mest. Sledeči izrpek iz manifesta dovolj označuje stališče nemških komunistov napram ententni invaziji nemških industrijskih pokrajin:

"Imperialisti zmagovitih držav izbečejo zvezo s imperialisti in kapitalisti premagane Nemčije. Stališče entente glede razoroženja pojasnjuje to. Bavarski "orgesch" (civilna garda, katero so organizirale imperialistične sile v Nemčiji) pod pretezo samobrambe se nekega dne spremeni v monarhistično armado in njeno prvo delo bo, da se okopije v krvi nemškega proletarijata, ki zahteva svojo republiko. Iz tega vzroka je ententa v Spaju dovolila, da se zavleče razoroženje civilne garde v Nemčiji."

Manifest se dalje glasi, da ententa namerava prvič zaslužiti nemške delavce, iz katerih bo presala zlato za svoje prazne blaginje, drugič pa misli napraviti iz Nemčije zajezdo proti sovjetski Rusiji. Fakt, da sta se generala Hoffmann in Ludendorff ponudila ententi za skrušenje sovjetske republike, dokazuje, da imajo nemški in ententni imperialisti skupne načrte.

Berlin, 14. marca. — Včeraj so bile v Berlinu velike politične demonstracije, ki oznanjajo nov politični vihar v Nemčiji. Tri barve so zastopane v demonstracijah. Monarhisti, nacionalisti, organizirani pruski oficirji, ostanki bivše baltske ekspedicije in sploh vs reakcionarni, monarhistični elementi so priredili včeraj zjutraj parado po ulicah. Med njimi je bilo največ takih, ki so pred enim letom prisotvovali v Kappovi protirevoluciji.

Neodvisni socialisti in komunisti so priredili svoje demonstrac-

Foch mobilizira cariste v Jugoslaviji!

Vodja ententnih militaristov na potu v Belgrad, da reorganizira Vranglove čete, ki se nahajajo v Jugoslaviji, za nov naval na Rusijo. Francoška vlada taji, da se pripravlja na ofenzivo proti ruskim sovjetom.

Dunaj, 14. marca. — (United Press.) — Tukaj poročajo, da pride maršal Foch v kratkem v Belgrad z namenom, da reorganizira protisovjetske čete generala Vrangla v Jugoslaviji. Vranglove čete, ki so bile po porazu na Krimu raspršene, se nahajajo v velikem številu v Jugoslaviji. Poročilo pomeni, da se te čete porabijo za novo ofenzivo proti sovjetski Rusiji.

Is Londona javljajo, da francoski delegatje menjajo vest, da se Francija pripravlja na novo vojno s rusko sovjetsko republiko.

TOVARNA ZA POHITVO JE ZGORELA PET ONIH JE MESTVIL.

Richmond, Va. — V tovarni Charles J. Jurgens kompanije je nastal ogenj, kateremu je kmalu sledila velika eksplozija, ki je tovarno spremenila v ogujeno morje. Ljudje so bežali na streho. Tukaj so bili ujeti kot v pasti. Silna eksplozija je pa vrgla ognje-guance na čisto in zadobili so teške poškodbe. Ogenj se je razširil na bližnja poslopja in treba je bilo izredno napornega dela, da so ubrali bližnja poslopja in se ni požar razširil po vsej ulici. Ognje-guanci so bili, da je pet oseb našlo smrt v ognju.

UMOR SENKI GLEDALISKIH IGRALOV.

New York, N. Y. — V gledališču Columbus je nastala panika, ko je neki neznanec planil na mrs. Grace Adams in ji z britviljo prerazal vrat. Neznavec je izginil v gneči. Adamsovo so pa na smrt ranjeno prepejali v bolnišnico.

je, ki so bile dokaj obsežne; skoraj vse berlinsko delavstvo je bilo na ulicah.

Tretji element, ki je tudi pokazal, da hoče biti na površju, so industrijske in bankirje s magnatom Hugo Stinnesom na čelu. Ta element je nezadovoljen s protipogoj zunanega ministra Simonsa v Londonu; industrijski magnatje so zelo prizadeti z ententnim carinskim načrtom ob Renu.

Vlada je zelo nervozna vled teh gibanj. Berlinska policija je bila včeraj pojačana in pripravljena na vsak slučaj, ako se pojavi kak nepričakovan puš hodil z desne ali leve strani. Simons je sicer nadvladal napade zaradi njegovih kompromisnih predlogov v Londonu, katerih nemška vlada ni bila odobrila, ampak stališče vlade je še zmirom omajano in razširjajo se govorice, da sedanje ministristvo pade.

Vmes je pa sunila še Bavarska in povečala krizo. Bavarci niso zadovoljni z zaključkom nemškega narodnega sveta, ki je sklenil, da se Nemčija uklone ententi glede razoroženja civilne garde. Bavarski pravijo, da je ententa z okupacijo novih nemških mest prelomila versalsko pogodbo in valed tega so tudi dolžbe glede razoroženja postale neveljavne. Iz tega razloga zahtevajo Bavarci, da se razorožitveni sklep entente ignorira in da Bavarska obdrži svoj "Orgesch" in narodno gardo.

Berlin, 14. marca. — Neznane osebe so hotele včeraj pogzati v zrak spomenik zmage na Koenigsplatzu. Policija je našla v vznožju spomenika štiri funte dinamita z gorečo ušgalno nitjo in je pravčasno preprečila razstrelbo.

Pariz, 14. marca. — "Petit Journal" poroča, da nameravajo francoske čete okupirati tudi mesto Muelheim na Westfalskem.

AMERIKA PODPIRA USTASE V KRONSTADTU?

Is Berlina javljajo, da je ameriški Rdeči križ v Bevalu poslal parnik s živili v Kronstat.

POLJAKI SE BOJE CARISTOV.

Berlin, 14. marca. — "Vossische Zeitung" piše, da Amerika podpira ustase v Kronstatu. Vodstvo ameriškega Rdečega križa v Bevalu je poslalo parnik živil v Kronstat s obljubo, da pošlje še več, ako morejo uporniki jamčiti, da živila ne pridejo v roke boljševikov. Kronstatski uporniki so imeli svojih živil manj ko za deset dni.

Socialistično in buržoasno nazadnjaško časopisje na Poljskem se strinja, da bo slabo za Poljake, ako zmaga protirevolucionarji v Rusiji. Socialistični organ "Robotnik" v Varšavi piše, da so ruski caristi hujši sovražniki Poljske, kakor pa boljševiki ravno tako pravi varšavska "Gazeta", glasilo klerikalev in reakcionarjev, da je sovjetska vlada v Rusiji manj nevaren obstoj neodvisne Poljske kot katere druga vlada, ki pride za njo v stusaju, da so sovjeti poraženi in rasli.

Berlin, 14. marca. — Viktor Kopp, ruski sovjetski zastopnik v Berlinu, je danes izjavil, da so vse vesti o padcu Petrograda v roke protiboljševikov, izmišljene. On priznava, da je prebivalstvo nezadovoljno vled pomanjkanja hrane in kuriva, toda na pojasnilo vlade se je potolašilo. Nikjer niso stavke in nikjer delavci ne sprejemo protisovjetskih resolucij kakor trobljo v avet poročevalci v Helsinki in Rigi. Edin upor je bil v Kronstatu, ki pa le lokalnega pomena.

Moskva, 10. marca, brezlistno šez London. — Današnji vladni buletin se glasi: "Petrogradski proletarijat pomete s protirevolucionarji s povrja zemlje. Sovjeti so odločili za en dan likvidacijo kronstatskega upora. Ampak ta odmor ni namenjen carističnim oficirjem in njihovim menševiškim pomagačem, ki bi radi povzročili krvotilje in potem pobegnili na Finko."

London, 14. marca. — Današnja brezlistna brzjavka iz Moskve se glasi, da so boljševiške čete okupirale tri forte v Kronstatu.

POLETNI ČAS STOPI V VELJAVO V CHICAGU NA VELIKONOČNO NEDELJO.

Chicago, Ill. — Takozvano prihranjevanje dnevnih svitlobe prične dne 27. marca t. l. v Chicagu. Kazalec na uri bo treba pomakniti za eno uro naprej. Na železnihah pa ostane stari čas v veljavi. To vprašanje je bilo lani v jeseni predloženo ljudstvu na splošno glasovanje in je bilo sprejeto z majhno večino glasov, tako da marsikdo dvomi, da je sploh bila oddana večina za to igrakanje s časom na korist bankirjem.

V DOSMETNO JEČO ZARADI NAPADA NA MLADOLETNO DEKLE.

Chicago, Ill. — Sodnik Frank Johnston je obsodil brivca William Tepperja v dosmetno ječo zaradi napada na petnajstletnega dekleta. Ljudstvo v Chicagu zdaj vprašuje, kaj se zgodi s sinom milijonarja Crana, ki je obtožen napada na trinaletnega deklo.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.55 za tri mesece, in za inostranstvo \$8.00.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v objavi: 21. (Februar 22-23) poleg valnega imena in naslova pomeni, da vam je s tem darom potekla naročnina. Posredite jo pravilno, da se vam ne ugasni svet.

JEKLARSKI BARONI SE NE POJDEJO PRITISKAT NA KLJUKE.

Jeklarske kompanije zdaj prihajajo druga za drugo v javnost s svojimi finančnimi poročili, ki govorijo jasno kot beli dan, da še niso dnovi tukaj, ko postanejo jeklarski baroni berači. Iz New Yorka poročajo, da je The Republic Iron in Steel kompanija objavila svoje finančno poročilo za zadnje leto, ki pokazuje, da je kompanija napravila \$7,616,523.43 čistega profita. Navadnih delnic je dva tisoč in na vsako delnico bo izplačanih \$25.89. V letu 1919 je bilo izplačano na vsako navadno delnico le \$8.56.

Nobenemu teh delničarjev ni bilo treba dati ene znojne kaplje od sebe, da je prejel na vsako delnico nekaj več ko pet in dvajset dolarjev, kajti striženje kuponov ni tako težko delo, da bi človek znojil pri takem delu.

In ko so jeklarski delavci zastavljali in zahtevali priznanje organizacije, so jeklarski baroni rekli, da ne morejo priznati organizacije, kajti če kaj takega store, jim preti konkurz. Zdaj, ko so razdelili mastni dobiček lanskega leta med sabo, pa prihajajo zopet vask s svojimi izjavami v javnost, da begajo javnost. Med tem ko Gary, predsednik United States Steel korporacije izjavlja, da se cene ne smejo znižati, in milostno dostavlja, da tudi sedanje mezde ostanejo, pravi Corey, predsednik Midvale Steel in Ordnance kompanije, da se morajo delavske mezde znižati.

Take izjave pomenijo, da jeklarski magnatje pripravljajo znižanje delavske mezde, čeprav so napravile jeklarske družbe lani ogromne dobičke. Gary, ki je merodajna oseba med jeklarskimi industrijanci, je vedel, kaj govori, ko je rekel, da cene ostanejo in da se mezde ne znižajo. Kadar bo prišel odločilni trenutek za znižanje mezde, bo Gary lahko izjavil, da se je bojeval z vsemi svojimi močmi proti znižanju mezde, a moral je odnehati napram svojim tovarišem, ki so že znižali cene in mezde seveda tudi, če hoče, da bo United States Steel korporacija lahko uspešno tekmovala z drugimi jeklarskimi podjetniki. Gary bo podal izjavo, velebizniško časopisje bo pa izvršilo drugi del naloge, da bo ljudstvu nasut pesek v oči. Delavske mezde se bodo znižale, jeklarskim družbam bodo pa ostali garantirani visoki profiti.

STROKOVNO ORGANIZIRANO DELAVSTVO JE POBRALO ROKAVICO PODJETNIKOV.

Na konferenci Ameriške delavske federacije v Washingtonu, katere se je udeležilo skoraj do tri sto delegatov, je preveval duh, da je treba preiti v ofensivo proti podjetnikom, ki zagovarjajo "odprto delavnico", kar je toliko kot uničenje delavskih strokovnih organizacij. Na konferenci so bili delegatom predloženi načrti, kako je treba nastopiti proti podjetnikom, ki hočejo za vsako ceno uničiti delavske strokovne organizacije, katere je delavstvo zgradilo z velikimi žrtvami. Ti načrti so bili soglasno sprejeti.

Med temi načrti je tudi ustanovitev velikega tiskovnega biroja, ki bo imel nalogo seznaniti ameriško javnost z resničnimi podatki, da se tako uniči strupeni vpliv, ki ga povzročajo lažnjiva podjetniška poročila v velebizniškem časopisju na ameriško ljudstvo.

Ta zaključek je važen in dalekosežen. Dondaj je bila privatnim velebizniškim interesom igrača z lažmi in obrekovanjem strokovno organiziranega delavstva vplivati na ameriško javnost, ker na drugi strani ni bilo organiziranega odpora proti obrekovanju in laštem. Važen je ta zaključek zaradi tega, ker je ameriško delavstvo vendar enkrat spregledalo in spoznalo, kakšno važno nalogo izvršuje delavski tisk za osvoboditev delavcev iz mezdne sužnosti in zboljšanje delavskega položaja.

Dobro organiziran delavski tisk je mač, ki preseka mrežo podjetniških laži v velebizniškem časopisju, tako bo ameriška javnost spoznala, kdo je pravzaprav nasprotnik splošnega ljudskega blagostanja: delavci ali pa privatni bizniški in denarni interesi.

Izredna konvencija S. N. P. J.

Združena pogodba soglasno ratificirana.

Včeraj zjutraj ob devetih je bila otvorjena izredna konvencija Slovenske narodne podporne jednote v njeni lastni dvorani v Chicagu. Konvencijo je odprl br. Vincent Ginkar, predsednik jednote, s primernim nagovorom. Nato je začel nadzorni odbor, v katerega so bili izvoljeni br. Stefančič iz Kansasa, Zevnik iz La Sella in Černe iz Clevelanda, pregledal poveljnice delegatov in našel vse v redu.

Prva (predpoldanska) seja je potekla med komitiranjem konvencije. Konvencijem predsednikom je bil izvoljen br. Lavoslav Zevnik, podpredsednikom br. Černe, zapisničarjema pa brata Underwood in Darn. Sklenjeno je bilo, da konvencija sberuje od osemih do poldavnih dopoldne in od ene do polnočnih popoldne.

Na popoldanski seji je prišla na dnevni red združena pogodba, radi katere je bila konvencija sklicana. Besedo je dobil br. Aleš, predsednik združenega odbora, ki je poročal o odobrovanju dela in pojasnovati točko pogodbe.

Po dolgi debati je bila združena pogodba na glasovanje. Bila je sprejeta soglasno.

Na dnevnem redu je ostalo še nekaj resolucij, ki se ne bodo vsejele v preostalo.

Člensko društvo S. N. P. J. se smoti prihodnja tiskovna delovna v lastni dvorani na voglu 26 in Aversove ulice. Navodilo je bilo tudi velika števila članov in članke. Po banketu je bila prva seja s plesom, ki je trajala do velike nočevne gostije in dematičnim.

MESECI MESECI SO POKOČILI DELAVCE NA ROKAVICO ENLJATI MESECI.

Chicago, Ill. — Mesece se je podražilo kar čez noč, ko masovni kralji najbolj glasno kričijo, da je treba znižati mezde klavniških delavcev. Pravičivo mogoče so prodajali v soboto za sedem centov drugje pri funtu kot v ponedeljek. Govodina in drobnice sta se pa podražili v enem tednu od enega do štirih centov pri funtu. Kaj pa nameravajo mesarji s to metodo? Ali hočejo na ta način dokazati javnosti, da je znižanje mezd potrebno, da padejo cene? Če mesarji baroni tako sodijo, so v gnoli, ker dokazujejo, ravno nasprotno. Kajti če se draže življenjske potrebščine, je doprinesen dokaz, da se morajo delavske mezde povišati in ne znižati.

Mesarski kralji se seveda izgovarjajo po svojem orodju, da je strah pred stavko pogljal cene kviško. Tak izgovor je prazen, ker stavka prav nič ne povzroča vrednosti mesa. Ampak cela stvar izgleda, da so mesarski kralji pripravljali za nov napad na ljudske šepi. Njih račun je tale: Če ne znižamo mezd, se odločno komentiramo in tako se zopet povzroča profit. Mogoče store oboje in profit se podvoji.

BANDITKE SO TUDI V MODI.

Indianapolis, Ind. — Dondaj so banditje izvrševali črno ropo, a John Elmor je nasmil policijo, da ga je ustavila samorka a samokromem v roki in mu vzela štirideset dolarjev.

SENATORJE INIJA NAGANE IN NOVO VOJNO.

(Nadaljevanje s 1. strani)

vazije in delajo zaključke glede ulnikov nove vojne na stabilnost ameriškega gospodarstva in znanje. Vsekakor so se informirali Washington, kdaj pride čas, ko se 80 milijonov Nemcev prične braniti z revolverjem in nožem proti francoskemu kamoru in kako bo klanje ulnikov na vnanjo tagovino in sistem privatnega preživljanja.

Ameriški senat posredno opazuje dogodke v Nemčiji. Nima posebnih simpatij do Nemčije, znanja pa se ne obrne produktivnih in trgovskih sil v Evropi. Senat se boji, da blazni fabrik entente uniči te sile — in Amerika ne bo v stanju preprečiti jutra.

ZELEZNIČARJI SE RPI- PRAVLJAJO ZA BOJ.

TRPITI NOČNO ZARADI ZVO- BENEHOA KAPITALA.

Zelesniški magnatje bi radi prejemali dividende od kapitala, ki ga niso nikdar vplačali.

Washington, D. C. — Dva milijona organiziranih železničarjev je hotelo obvestilo, da bodo raje zastavljali, kakor da sprejemajo znižanje mezd v interesu delničarjev, ki imajo zvočenene delnice.

Senatorja Cummins so vznemirile te besede in se pripravljajo, da kongres uvede podrobno preiskavo o železniških finančah. On odprto prikaže, da železničarji ne morejo nositi vseh stroškov za restavriranje transportnega sistema na zdravi podlagi, in zdi se mu, da je vsiljena uprava ameriških železnice odno pravilnih rešitev tega vprašanja. Herbert Hoover, trgovski tajnik, pridobiva hitro zaupanje novega predsednika Hardinga, ki študira na osertu, da se združita meddržavna komisija in zvezni plovbeni odbor v transportnem departamentu. On je pri volji prevzeti obstoječe železnice.

Dobročki železnice se znižujejo, ravnotežje železnice se pa izražajo z železniškim denarjem v nadi in z namenom, da zdrobe železničarske organizacije, kar je nekaj nemogočega.

Tak je položaj, tako sodijo železničarji in uprava v Washingtonu o njem, in zdi se, da se bliža konec privatnega lastništva železnice in da pridejo železnice pod vsiljeno upravo.

Wm. H. Johnston, predsednik mednarodnega društva strojnikov, "tne najmočnejših delavskih strokovnih organizacij v Združenih državah, ki prav zanesljivo pride nacionalizacija ameriških železnice z demokratično upravo, in nadaljuje: "Moje priprave, da pride v treh mesecih polom privatne uprave, skratno pa postane v šest mesecev. Transportni sistem se ne more nikdar več uspešno upravljati s privatno izločitvenje."

Johnston pravi, da je lani v jeseni povedal kongresu in ameriškem ljudstvu, da Esch-Cumminsova postava ne bo pomagala. Po tem zakonu je meddržavna trgovska komisija dovolila, da se povzra tovarnina za štirideset odstotkov. Ali farmarji in tovarnarji niso odločili, koliko blaga, odkar so visoke cene uveljavljene, kot so ga izročili v prevos, dokler so bile te stare cene veljavne. Železniške družbe se zdaj lahko prepričajo, da ameriško ljudstvo ne mara plačati te cene. Železniške uprave so se navdale na delavce na železnice. Zlomiti žele njih organizacije in uničiti njih mezde. To je pa velika smota. Ljudje, ki so okužili le kofček avobode, se ne vznemirjajo več v sužnost. O boju, ki so ga pričele železniške družbe proti delavcem, pa Johnston pravi: "Železniški delavci bodo obdržali svojo moč. Če je potrebno, se spustimo z družbami v boj, v tako oster boj, kot ga žele. Erijske železnice je prelomila transportno postavo in je izzvala železniški delavski odbor. Zdaj je treba, da meddržavna trgovska komisija disciplinira erijske železniške družbe na ta način, da zanje razveljavi povzročeno vznemirje. Če se to ne zgodi, se bodo morali delavci, zaposleni na erijskih železnici, sami braniti. Take obrambe se bo treba poslužiti povod, kjer se počaka potreba. Železniške organizacije ne bodo uničene. Prav najmanjše možnosti ni, da se bodo dividende jemale iz znižanja delavskega življenjskega položaja tudi v bodočnosti."

Senator Cummins se je v glavni mestu posvetoval s prijatelji in senatorji v trgovskem odesku, da se prebije finance železniških družb. Skušal je dobiti potrdilo za John J. Escha, kot člana meddržavne trgovske komisije, toda to je preprečil senator LaFollette. Na Escha računajo, da oceni vrednost železnice zelo visoko, če se bankirjem napravi ponudba, da vsilja prevzame ameriške železnice.

Neki višji uradnik potrjuje vest, da Cummins zdaj verjame, da pridejo železnice kmalu pod vsiljeno upravo in da najbrž železniški ravnsatelji v teku šestdeset dni stavijo vladi ponudbo, da prevzame ameriške železnice.

Drobiz od blisa in daleč.

American General Electric Company gradi v Varšavi postajo brezšičnega brzjoza, ki svede Poljsko z Ameriko.

William Lee v Philadelphiji je tečil svojo ženo za ločitev zakona zaradi preobilnih poljubov. Povedal je sodniku, da ga žena ne prestando objema in poljubuje kar ovira njegovo delo. Sodnik je oku spodil domoy.

Dražilec bikov (ki dražijo blike v areni pri bikoborbah) v Barceloni na Španskem so zastavljali, ker jim bikoborci nečejo povečati mezde.

Zadnje nedeljo so bili izgredi na Dunaju o priliki praznovanja obilnice revolucije leta 1848. Dr. Otto Bauer, bivši socialistični vnanji minister in več drugih socialistov je bilo ranjenh.

Bivši nemški cesar je izdal knjižico, v kateri dolči Anglijo, da je povročila vojno. Dalje pravi, da je on imel že leta 1905 načrt za ligo narodov!

Iz Francije se je vrnilo domov 1608 ameriških vojakov, ki so bili v uradnem seznamu zaznamovani kot mrtvi. Presenečenja, prijetna in neprijetna (omozeno "vdove") so velika.

13. t. m. je bila izvoljena prva žena v parlament v Avstraliji. Poradila je generalnega pravdnika, ki je bil njen protikandidat.

80 socialistov in komunistov v Rumuniji je bilo zadnji mesec obsojenih na pet do deset let zapora.

Hardingova administracija ne bo še tako hitro priznala Obregonove vlade v Mehiki. Tako poročajo iz Washingtona.

Obregonova vlada v Mehiki je v zadnjih treh tednih razdelila na tisoče akrov zemlje kmetiskim delavcem (peonom). Zemlja je bila dole lastnina agrarnih aristokratov in cerkve.

Bivši grški ministrski predsednik Venizelos je zadnje soboto brzjozno povzal grškega kralja Konstantina, da se naj odpove prestolu.

Pismo, ki je potovalo 50 let iz Berlina v Liverpool na Angliškem, se je zadnji teden vrnilo nazaj v Berlin, ker ni našlo naslovljenca.

O ruski civilni poroki.

Koliko je bilo govora začetkom ruske revolucije o takozvani socializaciji žene na Ruskem, o uničenju morale in družine vled zmaga boljševizma in kako drugačne so stvari v rosnici.

Boljševiška vlada je izdala že 18. dec. 1917 zakon, zadevajoč civilno poroko in razpoko in iz njega lahko razvidimo, kako velik napredek se je izvršil v tem oziru na Ruskem. Ta kulturni napredek sodimo najlažje po dejstvu, da se je sklenilo že v prvem letu ruske revolucije nad 800.000 porok. To pa pomeni očividni korak naprej v ljudski morali, ker le tako se da odpraviti prostitucija ter sploh ustvariti zdrav temelj normalnejšemu družabnemu redu.

V goručenovanem zakonu čitamo sledeče:

"Od danes dalje prizna Rusija le civilno poroko. Poroka se vrši na sledeči način:

"Kdor želi vstopiti v zakon mora izjaviti svoj namen ustmeno ali pisмено občinskemu uradu (okrajnemu, mestnemu, zemstvu) v okraju svojega bivališča."

Priponba: Cerkevna poroka privatna zadeva, civilna pa je obvezna.

Ni dovoljeno skleniti zakona: "a) moškim pod 18. leti; b) ženskam pod 16. leti; c) sorodnikom v direktnem pokolenju, bratom in polbratom s sestrami; (za krvno sorodstvo pa se priznava tudi otroci, ki so rojeni izven zakona in njihovim potomcem in sorodnikom; d) že poročenim, d) umobolnim."

Iz zgoraj navedene točke b) je razvidno, da je boljševiški zakon glede varstva deklet mnogo strožji od tozadovnih evropskih zakonov. V bivši Avstriji se je raztezalo varstvo deklet samo do 14. leta, po nekaterih drugih državah pa čve celo pod 14. l. Največji akt groboznanstva pa obstoji v tem, da je stališče nezakonskih otrok popolnoma izenačeno z zakonskimi tudi glede poroke.

Ženin in nevesta morata izjaviti, da ne obstoji za nju nikak zgoraj naveden zadržek, toda tu se ne zahteva nemoralna prisega, kakor pri nas.

Zakon pravi: "Kdor hoče stopiti v zakon, izjaviti mora goromonjenemu uradu, da ne obstoji zanj nikaka navedena zapreka, ter da ravna iz proste volje."

Kasnijejo se pa strogo nanačne navedbe:

"Kasnije se zakonito tistega, čegar izjava bi bila napačna, ter je taka poroka proglašena neveljavna."

Akt poroke je skrajno enostaven: "Civilni urad prepise podpisni akt v register in s tem se smatra zakon sklenjenim."

Tudi v tem zakonu se srečali popolna enakopravnost žene z moškom. Glede skupnega družinskega imena se določa:

"Poročencema je dana prosta volja, ako hočeta obdržati naprejši možev ali ženin priimek, ali oboja priimka skupaj."

Kakor pa se ne vodi matrike porok več v cerkvenih uradih, tako ni tudi nikdo več primoran vpisovati tam svoje otroke. Zakon pravi:

"Ravno tako zadostuje pri rojstvu otroka samo vpis pri istem civilnem uradu, kjer se sklepajo poroke."

"Nezakonski otroci uživajo vse pravice ter imajo iste dolžnosti napram staršem, kakor zakoniti."

Čisto naravno je pa tudi, da mora država, ki hoče zagotoviti svojim državljanom najvišje svobodnjine vesti, tudi ščititi elvilni pogreb. Sovjetske oblasti nikomur ne branijo izvrševati verskih dolžnosti, ali tudi ne morejo trpeti, da bi se koga sililo vršiti predpise in navade obredov, ki so proti njegovemu prepričanju. Zato določuje zgoraj navedeni zakon:

"Pri istemu civilnemu uradu se vpljujejo tudi slučajni smrti. Uradu, ki ohrbuje pokopališče je prepovedano zabranjevati pogrebe, ki se vršijo samo civilno."

Cerkvenim oblastim je torej odvjeta registratura smrti, rojstev itd. ter je podeljena občinskim uradom.

Kakor smo videli je akt poroke zelo pomemben in olajšan. Prihramenjen je vsopolno ne potrebnih stroškov, truda in samovoljnosti staršev in sorodnikov, torej vse škane, katere zna tako spretno izbrabiti pri nas stari gospodujoči razred v svojo korist.

Tudi razpoko je zelo olajšana v Sovjetski Rusiji. Tako določuje zakon s istega dne.

"Poroka se smatra razrušenim na zahtevo oboj ali tudi enega samega poročencea."

"Odločitev v tej zadevi pripada dotičnemu sodnemu uradu."

Po izveščenju razpoko stranke določijo, katero ime držijo razporočenci in njihovi otroci. Ako se stranke ne morejo sporazumeti, določi sodnik, katero ime obdrži razporočencea ip otroci.

Ako pa stranke naglašajo v svojem sklepu, določi sodnik komu pripadajo otroci, kateri izmed staršev mora vzdrževati ženo.

Ako se stranke ne morejo sporazumeti določi vse sodnik. "Vsi podaniki Sovjetske Rusije so podvrženi določbam tega zakona, ter je odvzeta vsa oblast v tem oziru cerkvi, alnodu, ali kaki drugi verski oblasti."

Pri nas vladaže v tem oziru še silno zastareli predodski in poroka ter razpoko sta popolnoma v rokah cerkev. Koliko slabega izvira od tod človeški družbi lahko zasledujemo dan za dnem.

Ali ni to prostitucija, če živijo skupaj ljudje, ki se sovražno, katerih notranje življenje nima nikake skupnosti in dasi to spoznajo, ne morejo narazen, ker jih veče stara, v modernem človeku preživela cerkev v tako ubilajoče in neznanone življenje. Prav gotovo je vpliv na mladino, ki živi v takem družinskem ozračju silno slab, ker ji kaže vsa laž, hinavstvo in nemoč staršev. t. j. ljudi, ki bi morali v njenih obeh stati najvišje, ter jo vzgaja k povzračenju.

Delavci brez delavskega časopisa je kakor vojak brez puške. Naročite se na čisto svoje glasilo "Prosveta."

Delavski list je sila, s katero računa val nasprotnik.

DOPISI.

Katon, N. Y. — Akoravno sem šele malo časa tukaj naseljena kljub temu hočem nekoliko poročati o razmerah na tukajšnjih farmah.

Tukaj sta naseljeni samo dve slovenski družini. Okolica je prazna in meni se zelo dopade, ker je čist zrak in dobra pitna voda, kar sem vse pogrešala v mojem prejšnjem bivališču.

V tukajšnjem okraju so zelo strogo odredbe glede čistote v živinskih hlevih. Tja morajo biti tlakovana s cementom, pometa vsaki dan najmanj enkrat na dan, po tleh se mora potresti z apnom večkrat v tednu, stene morajo biti večkrat prebeljene z apnom, gnoj se mora odvesti vsaki dan iz hleva in sicer najmanj dvajset konvokov od hleva, katerega pa tukajšnji farmarji največkrat svozijo takoj na polje, da ga ni potreba poznaje. Nadzorniki večkrat obiščejo to ali ono naselbino in pregledajo, če so hlevi v pravem stanju in da se izpolnjujejo izdane odredbe. Ako nadzornik opazi, da je v kakem hlevu nevarnost, tedaj ustavi dotičnemu kmetu pošiljanje mleka za gotovo dobo.

Ljudskim izkoriščevalcem se tudi tukaj ne manjka. Čim bolj prihaja spomlad tem bolj je vse dražje kar hoče farmar kupiti. Od prvega marea naprej je padla ceneja cena mleka, in sedaj plačujejo mleko s 3.6 odstotki masne, bo \$2.34 za sto funtov, a škrlati odstotki masne bo \$2.50. Klavna živina je tudi zelo poceni in plačujejo po dva do šest dolarjev in pol sto funtov; teleta se pa sploh prodajo ne more. (Ako nadzornik ustavi kakemu kmetu pošiljanje mleka na trg iz tega ali onega vzroka, tedaj farmarji sami pokupijo teleta in jih krmijo z mlekom, katerega ne morejo oziroma ne smejo prodati. Navadno se dobi teleta stara od treh do pet tednov po dolarju. — Krompir sedaj tudi nima nobene prave cene. Jajca ne plačujejo več po pet centov komad, padla je cena že za več kot za polovico. Leta 1919 je bilo zelje zelo drago in kdor ga je imel kaj na prodaj, je dobil precej lepo vsoto. In tukajšnji farmarji so mislili, da bo naslednje leto ravnotaka cena.

Vse leto so ga nekateri zelo veliko pridelali in zelje je bilo tudi lepo. Toda ko ga je bilo treba postaviti na trg, so precej ponudili take cene, da ga marsikateri farmar ni hotel prodati. Ponudili so šest dolarjev za tono. In vsled tega so farmarji sklenili, da bodo krčili krave z seljem, ker je ta kmet zelo dober za molze krave in prihrani se tudi veliko pri drugi krmi. Priprtilo se je, da sem bil v točen s svojimi možem do nekega farmarja in ga vprašal, če preda kaj zelja. Toda ta farmar odgovori, da ga zelje ni potrebno, da ga pa da brezplačno kakor ga rabi za svojo potrebo. — Molzne krave imajo še vedno staro ceno okrog sto dolarjev. Ker je v zadnjem času obšlo veliko krav na tuberkulozi, zvezi uradniki sedaj vidijo potrebo vseh molzljivih krav. Ako dobijo kako kravo, ki hoteha na tej točeni, kravo vamejo farmarju in mu plačajo 40 dolarjev za njo in odvodejo. Neki farmar je imel 24 molzljivih krav; ko je prišla komisija in preiskala krave, so našli 23 krav bolnih, katere so vse odgnali in plačali po 40 dolarjev. Neki bolne so prodali mešarjem, zelo bolne pa pobijejo in pokopajo.

Ako katerega rojaka vseh delo na farmi in na živalih razmere dopuščajo, jaz vsakemu svetujem, da naj se nima na farme. Kot svetujem iz znanja, bodo delavci najprej primorani karati v tovarnih dolge delovne ure za zelo nizko plačo. Torej bo na farmah še vedno boljše, pa naj bo v kateri deli hoče. Dotični, ki kupijo farma naj kupijo le v takih krajih, kjer je mogoča živinoreja, ker je od živinoreje največ dohodkov in gotovi denar za mleko vsaka dva tedna. Gotovo, da se mora v tem kraju slihermi živinoreje ravnati po gotovih odredbah, kar je pa tudi prav, ker so nekateri živinski hlevi v stanju zelo nečisti in zamarnjeni.

Ko se človek naseli na farma in je prejel bivališče v velikem mestu, kjer so vse udobnosti, je gotovo malo bolj dolga, ker ni tako velike družine in tudi ne drugih zabav. Toda vseeno se lahko pri-

radi novemu življenju. Tudi jaz sem bil še pred dobrim letom v velikem mestu, kjer je bilo mnogo zabave in tudi prijazne družine; toda sedaj sem se že popolnoma privadil novim razmeram. Zima še ni bila prehuda tukaj; če večkrat pada, smega pa ni bilo dosti to zimo in je tudi še izginil. Studencev je dosti in so tudi kristalno čisti; reke so premirne in napravljene se je do 13 palcev debel led, in farmarji so ga dovolj mavozili domov, da ga jim ne bo primanjkovalo v vročem poletju. Vetrovi pa pišejo zelo mirni in mrzel severni veter včasih krepko piska okrog hišnih vogalov. Pa kaj hočemo, ker nam ni sreča mila, da bi se semšli sedaj v palmovih gozdech v Floridi ali Kaliforniji. Toda tudi tukaj bo krasno spomlad, ko bo vsa narava se prebudila iz spanja in logi oživelila. — A. G. K.

Terome, Pa. — Tukajšnja naselbina se nahaja v zelo prijazni okolici. Posebno poletu je prijetno tukaj, ko pričnejo farmarji obdelovati polja, v bujnih gozdovih pa prepevajo ptice in veselo skakljajo od veje do veje. Sedaj še ni nobenega znaka spomladi in imamo še precej snega. Toda tudi ta bo kmalu izginil in priplaval bo krasna Vesna.

Iz starega kraja je prišlo v tukajšnje naselbino že precejšnje število slovenskih mladenk in marsikateri zakrizeni samotar se je vpregel v zakonski jarem. Fantje le tako naprej brez strahu, kajti tudi teh slabih časov bo enkrat konec, kot je vsako stvari.

Tukaj nam dovolj gospodje veleprodajniki delati le od tri do štiri dni v tednu. Zaalulek pa komaj zadostajo za revno življenje in sleherni mora dobro paziti, kako bo porabil zaslužek, da ne bo prekratek.

Toda prepričan sem, da nas bodo še proslili delati, kot so nas že. — Poročevalec.

Cleveland, O. — Z velikim zanimanjem sem prečital govor poslanca sodnega sodnika Kristana v jugoslovanski ustavodajni skupščini. Iz raznih brezsmiselnih besed medlečev raznih "dohtarjev" in podobnih sem spoznal, da so prave duševne ničle in zabavljice prve vrste. Ko pa pride vrsta na nje same, pa ne vedo, kaj bi povedali. Zato pa gre v "kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca" vse rakovo pot (n. pr. bikovka in paketna pošta z Zdr. državam). Za nekatere teh poslanecv bi bilo bolj primerno opravilo doma na kmetijah, kot pa da jih narod plačuje za njih ignoranco.

Tu je pa tudi šola za tiste "dohtarje", ki so trdili, da so Srbi, Hrvati in Slovenci en narod. In kakor ti zastopniki trdijo in kičajo v poslanski zbornici, da oho, kar zastopajo ni nikar narod, ampak država in kraljevina. Pa narod! Ne poznajo ga. Pred vso to se vedno vpije, da hočejo rešiti to ljudstvo izpod avstrijskega jarma. In sedaj ko imajo to ljudstvo v svojih krempljih, ga pa izkoriščajo in prepevajo z bikovsko.

Neki poslanec (ali več) je klical, da je ime Jugoslavija "beč-koga izvora". Ko bi jaz imel pri liko priti s tem poslanecem v dotiko, bi mu črno na belem dokazal, da v inozemstvu ne poznajo nobene "kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca" ampak samo Jugoslavijo. Tako je n. pr. tukajšnji angleški dnevnik "Cleveland Plain Dealer" imel pred kratkim v eni nedeljski izdaji zemljevid Evrope in na temu zemljevidu je bila tudi dežela Jugoslavija, nikar pa nisem našel akoravno sem pazno pregledal ves zemljevid kake "Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca." "Pital bi tega doktora, od kuda je došla bikovska, iz Beča, Beograda ili iz Carigrada?"

Dokler bo ljudstvo volilo take zastopnike, kot so ti zabavljaci, toliko časa bo šla cela "kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca" rakovo pot, razenaj bo legar v deželi. Kake pametne odredbe ni prečakovati od teh zastopnikov. Ljudstvo je samo krivo vseh teh razmer, ker se da slepo voditi raznim kriščem in demagogom, misle, da bi smoteno delali. In prepričan sem, da se bodo kmalu ljudstvo le odprle oči, samo če ne bo že prepozno. —

Iz neke slovenske naselbine je bil priobčen dopis v eni štednjih številki Prosvete, da je nek gosti-števnik pri pogrebu neke članice vele odstranil od krste

zastave in venca in poleg tega je pa še vse pogrebnike prav dobro ostel. Člani se zdaj jezijo nad tem dušnim pastirjem. Jaz pa pravim, da je imel prav. Kar kdo išče, to najde. Zakaj pa hodijo okrog teh gospodov? Oni manj boste zahajali k njim, tem rajši vas bodo imeli, in če vi ne boste hodili k njemu, bo preneslo kmalo on sam prišel do vas in prošil, da pojdite v cerkev. Vi se jim pa ne smejate, in oni se bodo pa jezili. — Poznam rojaka, ki ne gre nikdar v cerkev. Pa je gospod poslal poročilo, da naj pride v cerkev, da ga bo cerkveno poročil in posreduje tudi krestil njegove otroke, in seveda vse brezplačno. Pa ta rojak "ni hotel storiti dobro", da bi poslušal gospoda dušnega pastirja, ker je dobro vedel, da je namen gospoda izrabiti to priliko v svojo reklamo, ker je včasih reklama boljše kot pa plačilo. Gospod se sedaj jezi, ta rojak se pa smeje. —

Včasih so mi hoteli pečlarji dokazati, da so tiste punce, ki se jih naroči menda po pošti iz starega kraja najfinerje žene na svetu, da imajo same dobre lastnosti in našim fantom prihranijo par tisočakov, dočim so naše Amerikanke potratne, verujejo le v lepa krila, bombončke in sladole (ice-cream), itd. . .

Neki fant tam v Pennsylvaniji je pa sedaj prepričan, da pride včasih po "mail order" pleh mostu zlata. In to ga je tako vželo, če bo kaj pomagalo — da je dal v list oglas, da naj še drugi zvedo, kako ga je nabrala neka punca došla iz starega kraja. Nekateri, ki imajo arce na pravi strani, pa mislijo, da bi bilo veliko boljše molati, da še drugi ne zvedo, kako se nekateri hitro dajejo potegniti. — Fr. Barbič.

East Moline, Ill. — Star pregovor pravi, Bog je sam sebi najprej brado ustvaril. Lep je ta pregovor, toda žal; da ne ogleša s sedanjim sistemom. Kajti prava rešnica je, da čevljar naredi prav lepe čevlje, sam pa si strgane čape; krojač naredi lepo in dobro obleko, sam nosi strgane čape; zidar zgradi krasno palačo, sam mora stanovati v luknji; farmarji pridelajo veliko žita, sam mora stradati krmila; živinorejci zredijo lepo in debelo živino, sam ne okusi mesa, itd. Vidimo, da dotični, ki vse producira, živi v največjem pomanjkanju vsega, a oni, ki nič ne producirajo, pa žive v izobilju. In to naj bo demokracija? O, kako daleč smo še od prave demokracije!

Zakaj morajo tukaj delavci kopati cestne jake za plačo 35c na uro? Zato, ker so lačni, živi vendar ne morejo pod zemljo. Ako hoče kdo ukrotiti kako divjo zverino, n. pr. leva, ga mora najprej istradati, in potem je pa pohleven.

Moje mnenje je, da naj sleherni pride v javnost s svojim mnenjem in da naj se nihče ne skriva, če dovolj je, da jaz vem in ni potreba, da bi še drugi znali. Kajti svet je že tako ustvarjen, da eden ve to, drugi to in vsaj pa vemo vse.

Onim, ki se počajo z iznajdba ali patentni svetujem, da se v vsakem slučaju obrnejo na dobrega odvjetnika, ki je izkušen o teh stvarih in da naj se nikar ne obračajo do takih samarjev, katerih edini cilj je, izvreči iz take osebe kolikor mogoče največ denarja. Nadalje, da naj dobro premislijo, kaj hočejo patentirati. Marsikdo je že prišel ob vse svoje prihranke, ker je nemislno postal.

Omenim naj tudi še nekoliko glede pošiljanja denarja v staro domovino. Iz svoje lastne skušnjem vem, da je najboljši način, ljeti denar v Jugoslavijo v čeki, katere izdaja American Express Co., glaseče se na dolarje in iste izmenjajo v Jugoslaviji po dnevem denarnem kursu, in poleg pa še manjši stroški. Veliko boljše je pošiljati potem te denarje kot pa potem raznih denarnih agentov in takozvanih "bankirjev".

Magnatje v New Yorku so pripravili milijon dolarjev za uničenje delavskih organizacij. Za take stvari imajo vedno dovolj denarja toda za druge stvari, kot n. pr. varnostne naprave v raznih podjetjih pa nimajo nikdar dovolj denarja. Ko bi n. pr. te milijone dolarjev, katere so pripravili porotiti edino v ta namen, da zrujijo delavske organizacije, porabili za varnostne naprave v rudnikih in na železnikih, koliko tisoč manj bi

bilo življskih nesreč. Na tukajšnjem železniškem križišču je nedolgo tega vlak ubil Sam Zagodicha. Ponesrečenec se je peljal z avtomobilom in najbrže ni videl prihajajočega vlaka. Ko je bil na železniškem križišču je vlak privozil in udaril s tako silo v avtomobil, da ga je razbil na drobne kosce in Sam Zagodich je bil na mestu mrtev; vlak ga je vrzel kakih 250 čevljev naprej, pri čemur je ponesrečenec slomil noge in glavo je imel vso razbito. Na tem križišču ni prav nobene varnostne naprave, ne čuvajnice niti zvonce, ki bi naznarial prihod vlaka. — Potem pa pravijo "Safety first". Seveda! —

Ponesrečeni je bil rodom Hrvat, in član SNPJ. — Poročevalec.

Pleasant, Valley, Pa. — Za časa vojne so vedno kričeli, da se Amerika bojuje za svobodo. In res smo delavci osvobodjeni od dela in imamo dovolj časa premišljevat, kje bomo dobili kako delo, da ne pomirjemo glada.

Pred kratkim smo ustanovili tukaj slov. soc. klub št. 121. Ko nečemo smo vendar prišli do pripranja, da se delavci moramo politično organizirati in tudi izpolnjevati načela politične organizacije ako hočemo napredovati in izboljšati naš položaj. Apeliramo na rojake, ki še niso člani soc. kluba, da pristopijo. Ta stranka se bori za delavca proti veleizkoriščevalcem, in rojaki, dajte in širite lista Prosveto in Proletarca, ker ta dva lista sta edina slovenska delavska lista. Da moramo delavci finančno podpirati socialistično stranko, o tem je gotovo že sleherni prepričan. Saj tudi veleprodajniki podpirajo finančno svoje politične stranke in poročano je že bilo, koliko milijonov dolarjev so potrošili pri zadnji volilni kampanji. Valed tega sta pa obe stranki tudi vedno na krmilu, sedaj ena in potem zopet druga, ki se ne ločite v ničemur drugem kot samo v imenu. Za delavce sta pa obe stranki enaki, obe izkoriščata delavstvo.

15. februarja je umrl v tukajšnji naselbini in bližnji okolici rojak moj brat Matija. Kotelj. Doma je bil iz Žirov nad Škofjo Loko, kjer zapuše očeta v starosti 82 let, enega brata v Ljupljani in enega brata v Ljupljani, kjer je pokojnik bil naseljen devet let pa zapuše ženo in tri nedorastle otroke v starosti pet do 14 let, tu v Pleasant Valley eno sestro in brata, enega brata pa v Molenamary, Pa. Poleg navedenih pa zapuše več sestric in bratrancev tu v Ameriki in v stari domovini. — Pokojnik je bil zelo priljubljen med tukajšnjimi naseljenici, kar je pokazal pogreb in množični venci in cvetice, katere so darovali društvo št. 259 SNPJ, društvo št. 153 KSKJ, podružnica angleške organizacije Moos in Owl, ter tukajšnja podružnica premožgarske organizacije U. M. W. of America, katerih društev je bil pokojni član. Pogreb pokojnika se je vršil 17. februarja po katoliškem obredu in pokopan je v Canonburgu, Pa. Najlepša hvala vsem društvom, ki so se udeležili pogreba in podarili krasne vence na krsto pokojnika, in splošno vsem rojakom, ki so se udeležili pogreba. — Počivaj mirno dragi brat v ameriški zemlji. — Jernej Kotalj.

Ely, Minn. — Tukajšnji rudniki obratujejo še vedno s polno paro. Toda sleherni delavec pa mora tudi napeti vse žile in misle, da ustreže gospodom pri-
ganjcem.

Brezposelnost je pa tudi tukaj črna in je veliko število delavcev brez dela, ki si preganjajo dolg čas, kakor si kdo ve in zna. — V tukajšnji naselbini je prišlo že tudi več deklet iz starega kraja in neobčujeni imajo dovolj prilike se ženiti.

Opomniti moram tudi nekaj glede zadrudne prodajalne, ker je dopisnik omenil v svojem dopisu, da se nihče ne zani ne za to, kar je on sprožil in mu niti ne odgovori. Priporočiti moram najprej to, da je zelo tovarno v tej naselbini pričel z zadrudno prodajalno. Za stvar navdušeni rojaki so že dvakrat prišli z zadrudno prodajalno, toda vsakokrat je ponesrečila akcija in zadrudna prodajalna je propadla. In to je omajalo zaupanje pri tukajšnjem ljudstvu. Raditega

Slovenska Narodna

Ustanovljena 8. aprila 1904.

Podporna Jednota

Ustanovljena 17. junija 1917 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2667-29 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESK:

Pravoslavni Vrhovni Odbor, predsednik Anton Hrabec, Box 140, Cantonburg, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolnišnični odbor Paul Gwartz, gl. blagajnik John Vortich, odgovorni tajnik Fila Odina.

POŠTNI ODESK:

John Underwood, predsednik, 400 Hay St., Springfield, Ill., Martin Selanhar, Box 274, Barbours, Ohio, Jos. Radick, Box 432 Smithton, Pa., Frank Soudak 2800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio, John Krizan, 225 First St., La Salle, Ill.

BOLNIŠNI ODESK:

ODGOVORNI OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2627-29 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VEŠTOSKO OKROŽJE: Jos. Ambrosi, Box 204, Miam Run, Pa. Anton Radick, Box 73, Wink Haven, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Kolar, Box 164, Grana/Kana, ne jopogod. Leo Kolar, Box 245, Gilbert, Minn., ne odgovarja.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovic, predsednik, 12617 Watavon Rd., Collingwood, Ohio, Jos. Ambrosi, 418 Flores St., Evelyn, Minn., Peter Berich, 2123 S. Harding Ave., Chicago, Ill.

Tiskovni odbor.

Vincent Calahar, John Underwood in Matt Petrovic.

Zdržišveni odbor.

Pravoslavni: Frank Alaj, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. John Tobi, Box 161, Lawndale, Pa. John Oren, 242 Englewood, Detroit, Mich. Jos. Shuk, 1101 E. 22. St., Cleveland, Ohio. Mary Udovik, 1244 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

Vrhovni izvrševalni: Dr. F. J. Kern, 2202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": Jos. Zverich.

POŠTNI: — Korespondenca s gl. uredniki, ki dolže v glavnem uradu, se vrši tabele: VSA PISMA, ki se nanašajo na poslo gl. prodajalno se pošilja na naslov: Prodajalno S. N. P. J., 2627-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolnišni tajništvo S. N. P. J., 2627-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DEJAVNO POSILJAVCI IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote, pošiljajo na naslov: Tajništvo S. N. P. J., 2627-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošilja na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2627-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse prijave glede posiljanja v gl. izvrševalni odbor se naj pošilja M. Petrovicu, predsedniku nadzornega odbora, glavnemu tajniku v zvezi.

Vsi prihodni posli posiljajo se naj pošilja na naslov: John Underwood, 400 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse prihodni posli posiljajo se naj pošilja na naslov: Prodajalno S. N. P. J., 2627-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi je drugi spisi, razen tistih, opaziti, naročena in spili vse kar je v zvezi s glavnim jednoto, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2627-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

je treba prej vso dobro spremljati, predno se v tretji prične z zadrudno prodajalno.

Zelo umestno bi bilo sprostiti to idejo na mesečni seji društva, da se o stvari razpravlja in sprevidi koliko rojakov je pripravljeno za zadrudno prodajalno in koliko je nasprotnikov. Kot član tukajšnjega Narodnega doma se pa tudi ne strinjam, da bi se devalo Narodni dom in zadrudno prodajalno vse v en koš. Narodni dom naj ostane narodni in zadrudna prodajalna je pa trgovskega značaja, in nima nič opraviti z Narodnim domom. — Član "Narodnega doma."

VSELA ZGODAJ SPOMLADI.

Goshen, Ind. — Prek mesta je divjala huda nevihta s gromom in bliskom, nekaj nenavadnega ob tem času. Strela je udarila v hlev farmarja Frank Lebana na

severni strani mesta. Hlev je pogorel do tal in le v velikim trdom so rešili živino iz hleva.

Ponovite narodnino na "Prosveto."

Oblekepo \$32.50

Izdelane po po valji meri in cenene kot izdelane v trgovinah.

Čistim, likam in popravljam obleke po najnižji ceni. Pridite in se prepričajte. Za obilen obisk se vam priporoča.

FRANK ERZNOŽNIK,
krojač,
Frontenac, Kans.

Največja Slovenska Banka v Ameriki.

V 3 TEDNIH VAM POSLJEMO

Val denar, ki ste ga namenili za svojo z staro zapravino

in v šestih tednih

boste prejeli lastnoročno podpisano potrdilo od prejematka denarja.

Denar pošiljamo po domačem kursu. Naša banka stoji pod državnim nadzorom in lahko vam vsa štiri povrne svoj denar.

Prodajamo vseeno listke (čiferte) za vse porabe, ter vam pripojimo tudi svojo in staro knjižo. Izpolnjene tudi paze (paze) in vse druge kar je potrebno za potovanje in domovino in za domovino v Ameriki.

Pišite nam in prejmite v slovenskem jeziku

SLAVONIC IMMIGRANT BANK

426 West 23 Street NEW YORK, N. Y.

Kapital \$100.000.00 Rez. zaklad \$30.000.00

VELIKA NOČ

se bliža in sedaj je čas, da pošljete denarno pomoč vašim sorodnikom

NAŠA POSLUŽNOST je najboljše in naša cena se najnižje, naša izplačevanja denarja najhitreje.

ŠIFKARTE PRODAJAMO za vse proge po originalnih cenah.

JAVNA NOTARSKA dela izvršujemo pravilno, točno in pošteno.

PREJEMAMO DENAR na uloge in hranitve, ter plačamo po 4% obresti.

Za vse pojavnice in podrobnosti pišite na:

AMERICAN UNION BANK,

Glavni urad: 10 East 22nd St. NEW YORK CITY. 1897 Second Ave.

Podružnica: IVAN NEMETH, predsednik.

Novice iz Jugoslavije.

BOJ ZA USTAVO.

Belgrad, 11. feb. Današnje se je ustavnega odseka otvorila podpredsednik dr. Tomljenović in naznani, da je predsednik dr. Milenko Vesnić odstopil, ker odstopuje v Francijo. Na jutrišnji seji se bo volil novi predsednik. Na mesto odstopivšega dr. Vesnića kot člana ustavnega odseka je pozvan dr. Mita Mušić.

Komunist Života Milošević pravi, da bi minister za konstituantu v svojem eksponatu moral govoriti o vzkrokih, ki so vodili vlado pri sestavi ustavnega načrta in moral bi črtati zunanji in notranji položaj države, na podlagi katerega je bila taka ustava potrebna. Napada ustavni načrt vlade in pletira za sovjetški režim, davi je uveren, da ga ustava gotovo ne bo sprejela. Po govoru dr. Voje Marinkovića ni podlage za sporazum med komunisti in meščanskimi strankami, ker te imajo vse politične in meščanske pravice. V sovjetski državi je narod absolutni gospodar svoje usode. Govornik zahteva socializacijo zemlje, veleindustrije, bank ter zunanje in notranje trgovine. Protivi se svobodni trgovini in zahteva obveznost dela ter ločitev cerkve od države, svobodo tiska in zborovanja in brezplačen pouk in zdravniško pomoč, delavsko zavarovanje, rdečo armado, pravico glasovanja v političnem življenju ter meščanske pravice za vse vojaške osebe.

Dr. Ante Dulibić (Jugoslovenski klub) izjavlja, da je po njegovem mnenju treba izdelati ustavo, po kateri bo izkjučena vsaka revolucija. Načrt ustave pa, ki se predlaga, ne odgovarja modernim zahtevam, še manj pa našim notranjim potrebam. Dr. Dulibić pravi, da ni dana motivacija ustave in kritizira

člen 12., ker ne vsebuje podrobnih navedb, glede omejitve zasebne lastnine. Zahteva tudi, naj se v ustavo tam, kjer se govori o tisku, vstavi navedba, ki bi preprečila, da bi se mladina pohajevala s slabo literaturo. Izjavlja, da bo Jugoslovenski klub predložil drug načrt za dvodomni sistem. Drugi dom mora biti osnovan na socialno-demokratskih načelih. Posl. brani načela o omejitvi pokrajinskih avtonomij in pravi, da se ne more reči temu separatizmu, ker bi bile avtonomije v zmislu ustave in ne bi rušile moči države. Ugotavlja, da je verski položaj tak, da se je treba ozirati nanj. Verski položaj pa onemogočuje centralistično uredbo države. O govoru dr. Laze Markovića pravi, da se ga more na kratko povedati takole: "Ne zaupamo vam, pa vam ne moremo dati zato avtonomije." O oblasteh, ki so predvidene v načrtu, pravi, da bodo te oblasti samo izvrševalni organi, ki bodo vršili ukaze centralne oblasti. Ob lasti skupščine pa bodo tako majhne, da ne bodo imele skoraj nobenega pomena, ker ne bodo imele skoro nobene avtoritete in tudi ne svojih financ, ampak bodo samo lahko odredile dodatke k davkom.

Komunist Pavle Pavlović misli, da je treba kolikor mogoče največ raspravljati in razmišljati o gospodarskem in finančnem stanju naše države. Čeprav teh vprašanj ni mnogo, vendar igrajo veliko vlogo. V zadnjih letih jih je bilo na svetu izdelanih okoli 600 ustav, ki se danes niso še izdale, ker se ravno sedaj rešujejo veliki socialni in gospodarski problemi. Očita vladi, da je nepravilno izvedla volitve. Koloniki za kandidate opozicije je imel 4000, a za kandidate vlade pa 3000. Komunisti zahtevajo socializacijo velikih podjetij in bank, pa ne tako, kakor zemljoradniki, socialni demokratje in Jugoslovenski klub.

Banka naj se nacionalizirajo tako, da se iz vseh bank, ki obstajajo sedaj, stvori ena splošna narodna banka, ki bo vodila centralno računovodstvo. Komunisti zahtevajo, da se da produkcija družbi, ne pa trgovcem. Zahtevajo družbo, v kateri ne bo razredov in kast. Za prehod naj služi proletarska ustava, kakor je danes v Rusiji. Boda vlada tam radi tega, ker so se v vojni nekateri oprostili in obogatili na račun drugih. Ta načrt ustave pa, ki ga je predlagala vlada s svojimi navedbami glede tiska in svobode sestajanja, predvideva nadaljevanje zlorabe oblasti proti delavcem. Posl. Pavlović prikaže od konstituant, da bo uvidela, da je treba raspravljati o teh problemih. Če ne bo našla oblike, da reši te probleme, bo prišlo ono, kar je zgodovinski nujno, to je borba, ki bo imela nek gotov finale. "Ina finale gotovo ne bo zoper nas," je končal Pavlović, "ampak bo naperjen proti kapitalističnemu sistemu." Seja je bila zaključena ob trinaestih. Prihodnja bo jutri ob devetih in pol.

Belgrad, 12. febr. Deveta seja ustavnega odseka se odprla ob desetih. Posl. Nastas Petrović pravi, da predsednik ustavnega odseka dr. Vesnić ni odstopil od svojega mesta, ampak je nastopil samo svoj dopust. O tem vprašanju nastane obilna debata, ki se konča s sklepom, da se to vprašanje predloži konstituenti na prvi prihodnji seji.

Odvok pride nato na dnevni red. Posl. dr. Voje Veljković pravi, da se zakonodajalec ne smejo pustiti proste roke, da samo raspravlja o gospodarskih in socialnih potrebah, nego da mora ustava vse to tudi res vsobovati in dokazati, da je zakonodajalec z njo ugodil vsem gospodarskim in socialnim potrebam. Ustavni odsek ima pravico, izpolniti predloženi načrt ustave in ga prilagoditi razmeram. Izjavlja, da se s

zadovoljavanjem socialnih momentov v ustavi ne sme opustiti načelo zasebne lastnine, ker bi se s tem odpravila iniciativa za proizvodnjo ter vsaka zasebna iniciativa in zasebni interes, ki so spojeni z zasebno imovino. O velepodjetjih se bo govorilo v razpravi glede agrarne reforme. Govornik izjavlja, da prinese na vse odredbe proti bankokraciji, o kateri veli, da pod to besedo razume okolnost, ako se več podjetij zedinja in prevzame posel, ki velja sto milijonov, za 20 do 50 milijonov. Zahteva, da se reši tudi agrarno vprašanje. Zemažjo treba dati onemu, ki je tudi res obdeluje. Trgovina mora biti svobodna. Dr. Veljković pravi, da bo sprejel vse odredbe, ki ščitijo delavca, bodisi poljedelcega, bodisi meščanskega. Govornik je za gospodarski senat.

Nato se dr. Veljković bavi s onim delom ustave, ki govori o političnih pravicah in o meščanski svobodi. Pravi, da je "dobili vti, da je oni, ki je sestavljal predloženi načrt ustave, hotel na eni strani zajamčiti vse pravice in svobode, kakor jih vidimo v drugih modernih ustavah, da se je pa na drugi strani bal, da s svobodo tiska v mejah zakona, svobode zborovanja in sestankov, toda v mejah zakona itd. Vse to je tako nejasno, da se mora tolažiti na en ali drug način. Angleži, Amerikanci in Francozi imajo svobodo tiska; toda tam je svoboda res zajamčena.

Govornik raspravlja potem o dvodomnem sistemu in se izjavlja proti njemu, ker senat ne more biti nikoli tako demokratični organizator kakor narodno predstavništvo. Zagovorniki senata pravijo, da ga imajo vse moderne in svobodne države. To je res. Ali zgornja zbornica izgublja vedno bolj svoje politično važnost in bo kmalu popolnoma zgnila.

Dr. Veljković preide nato na sporazum in misli, da je za današnje ustavo potreben. Do sporazuma moramo priti kolikor mogoče kmalu, in sicer že zaradi notranje konsolidacije in zaradi zunanje političnega položaja. Ideja hegemonije in majoriziranja je v Srbiji popolnoma tuja. Ideji o svobodenja je sledila ideja zedinjenja, katere pa bo ustvarila druga generacija, ako je ne bomo mogli mi.

Prihodnji govornik dr. Leginja pravi, da bo v kratkih potezih označil stališče Narodnega kluba. Dotakniti se hoče tudi nedostatkov v načrtu ustave, ki ga je predložila vlada. Federalizem pri nas nas ne sme biti nekaka sveža suverenih države. To bi bil pogrešek. Hrvatje te ideje sploh niso nikoli sprejeli, niti dne 1. decembra 1. 1918, niti v konstituenti, ko je bila otvorena, tudi danes, ko se raspravlja o vprašanju. Narodni klub zastopa glede ustave tole stališče: Hočemo imeti skupnega kralja in monarhijo. Država bodi enotna, vojsko potrebujemo za obrambo na zunanje. Hočemo imeti skupne navedbe in edinstvo za zastopstvo naše države napram inozemstvu. Skupne morajo biti tudi državne finance. Zahtevamo pa samoupravo s kolikor mogoče velikim delokrogom in legislativno oblastjo v državi. Govornik odobrava, kar je rekel dr. Voje Marinković, da je treba paziti na tendenco samo uprave in ne gledati na bistvo nove kompetence. Dr. Leginja je uverjen, da vsa današnja organizacija naših občin in upravnih oblasti ni to, kar bi morala biti. Vsa hrvaška uprava more v tem pogledu veljati kot ideal. V svoj ustavni načrt je Narodni klub uvrstil tudi dvodomni sistem. Naša zgornja zbornica bi morala imeti nekaj nad polovico članov, izvoljenih po predstavnih poedinih avtonomnih delov države, n. pr. samoupravnih pokrajin, manjšo polovico pa bi tvorili zastopniki gospodarskih in industrijskih krogov države. Po ustavnem načrtu Narodnega kluba tvori Srbija v svojih predvojnih mejah s Staro Srbijo in Makedonijo eno pokrajino, Hrvatska, Slavonija in Dalmacija pa tudi eno pokrajino.

Velika tatvina v Sarajevu. Sarajevska policija je aretirala milijonarja Jakoba Bureknerja in Antona Halasyja, ki sta ponorela skupno s šefom ameriške misije Rdečega križa Jarnekom Ruterfordom za več milijonov ameriškega blaga, ki je bilo namenjeno za revno dečo v Jugoslaviji. Na zahtevo naše vlade je ameriška vlada v Ameriki aretirala tudi prizadetega Amerikanca.

Veliko vagonov tvornice nameravajo ustanoviti v taborišču Strušice pri Trnju, če bodo pogajanja s komisijo za stvarno demobilizacijo ugodno uspeša. Zbran je že domači kapital.

Osem sladkornih tovarov je došlo v Jugoslavijo: 2 v Srbiji, 1 v Banatu, 1 v Baranji, 2 v Bački, 1 v Bosni in 1 v Slavoniji. največja in najmodernija je ona v Črvenki v Bački, ki lahko izdela letno 1500 vagonov sladkorja.

Državni dolgovi Jugoslavije. Predvojni dolgovi Srbije so znašali 900 milijonov frankov. Dolgovi napravljani za časa vojne znašajo 1.800 milijonov frankov. Celokupni dolg Srbije do zedinjenja znaša torej 2.700 milijonov frankov. Od 1. decembra 1918. leta do konca 1920. leta znašajo dolgovi države SHS pri tujih državah 435 milijonov frankov. Torej znaša skupni dolg Jugoslavije v inozemstvu 3 milijarde 200 milijonov frankov. V tujezemstvu se je država zadolžila za 30 in pol milijonov dinarjev, ob iznosu 230 milijoni in pri narodni banki za 2 milijarde 600 milijonov. Naš tujezemski dolg znaša skupaj 3 milijarde, a v inozemstvu 6 milijard dinarjev. V tem številu niso vštete večje, katere je Jugoslavija sprejela na sebe kot naslednica pokrajine bivše avstroogradske monarhije, katere so ji naložene. — To so črni računi!

Obeojen navijalet. Tovarnar Adolf Mergenthaler v Mostah je bil zaradi navijanja cen usnja obeojen na 10.000 K globe. Obenem mu je urad soper navijaletce cen zaplenil 120 svinjskih kož. Ta sodba je sedaj pravomočna.

FRENCH LINE
FRANCOSKA ČRTA
Is New York v Hamburg.
Medkrvoje. Odpluje v torek
Marec 15.
Kabine in tretji razred za
polpago.
Za sene letka in druge
agente se pri domačem zastopniku.

CUNARD LINE
PARNIK
PANNONIA
odpluje dne 26. marca
v DUBROVNIK in TRST
Cena za kabine
je \$200.00
Cena tretji razred je \$125.00
in \$5.00 vojnega davka.
V vseh mestih je zastopnik Cunard
družbo. Ogledati se pri njem.

OVEN ZA DENARNE POŠILJATVE

Zaradi pogostega menjavanja kursa je nemogoče postaviti stalnih cen za denarne pošiljate. Poleg tega je zaradi oddaljenosti med nami in "Prosveto" nemogoče imeti v listu cene za tati dan kakor izide list. Zato bomo navajali cene za dan nazaj.

V Jugoslavijo pošljemo za:

\$ 2.00	K 260
5.00	K 650
10.00	K 1.300
20.00	K 2.625
50.00	K 6.560
74.00	K10.000
370.00	K50.000
740.00	K100.000

Za slučaj, da hoče kdo poslati denar v dinarjih, naj računa 4 krome za en dinar.

V Italijo pošljemo za:

\$ 5.00	120 lir
10.00	245 lir
20.00	500 lir
39.00	1.000 lir
195.00	5.000 lir
388.00	10.000 lir

Denar naj se pošlje po poštini money-order ali po bančnih draftih ali Express čeki ali v registriranih pislih na:

RAKRAJNE & OŠKAR
70-84 Ave. New York City

Ali že vse veš?

Ako že ne veš vsega, naroči si povestno knjigo **Zajedalce** in po učno knjigo **Zakon biogenesije** za tri dolarje poštne prosto.

Obe knjigi je izdala Književna matice S. N. P. J. Nauki in resnice, ki jih dobiš v obeh knjigah, so vredni tri milijone dolarjev. Vsakdo, ki želi nekaj znati, in znati dosti, bi moral imeti ti dve knjigi.

Zajedalci sami zase stanejo \$1.75, **Zakon biogenesije** pa \$1.50, obe knjigi skupaj tri dolarje.

Naročila sprejema tajnik Književne matice: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

RADA BI IZVEDELA

za svojega soproga Frank Zalkarja, star 43 let, rojen v vasi Sele pri Planini na Spodnjem Stajerskem. Za njega bi rada izvedela njegova žena Marija Zalkar, doma v Mali Cirkni, St. Rupert, na Dolenjskem, Jugoslavija. Slišal sem, da je umrl nekje v državi Illinois, ako je to resnica ali ne, ne vem. Uljudno prosim cene rojake ako je bil pri katerem podpornem društvu ali ako je sploh še živ, da mi naznani vse to. Ako je še živ in bo šel na vrstice, ga uljudno prosim, da se mi takoj prijavi na naslov: Vincent Zalkar, P. O. Box 51, West Mineral, Kana.

(Advertisement) Marec 14—16.

Slavonic Immigrant Banki, 436 West 23rd Street, New York City.

Dragi prijatelji: — Kakor veste sem poslal preko Vaše banke Din. 22,901.— v staro domovino in ravno danes sem prejel od svojcev iz starega kraja poročila, da jim je bil izplačan denar v teku 22 dni in sicer brez kakvega odbitka.

Zato Vam naznanjam, da sem jako zadovoljen z Vašim poslovanjem in javno priporočam Slavonic Immigrant Banko vsem, ki hočejo biti hitro in točno postreženi, ter sem uverjen, da se ne bodo varali.

Simon Delić,
P. O. Box 369,
Manila, Iowa.

(Adv.)

PRISILJEVANJE V AMERIČKO VTEGNE BITI PREPOVEDANO

Kdor hoče dobiti svojce v Ameriko, naj si da hitro pri meni narediti potrebne listine, tako da oseba v starem kraju dobi dovoljenje od ameriškega konzulata prej kot mogoče.

Za slučaj neuspelosti ali kakršne koli prošenj povrnem denar.

MATIJA SKENDER

Javni notar za Ameriko in star kraj.

5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

=====

VELIKONOČNO POŠILJANJE DENARJA V DOMOVINO IN

v vse kraje Jugoslavije potom pošte in telegrafsko po najnižji ceni.

IZPLAČUJE SE V GO TOVEM DENARJU

v vsi Jugoslaviji točno in s polnim jamstvom. Mesta v katerih se lahko osebno prejme denar so Zagreb, Osijek, Vršac, Sabac, Dubrovnik in Brod. Za vsako pošiljatev svota \$100.00 plača se \$3.00. Najnižja cena je \$1.00.

Prodajamo parobrodne listke za vse črte po vstanovni ceni.

Prejemamo denar na vloge in plačamo po 4% obresti.

Dajemo nasvete in posamilia vseh ozirih Jugoslovanom brezplačno.

EMIL KISS, bankir,
132 Second Ave.,
New York, N. Y.

S A M A.

Povest. — Spisal F. S. Finžgar.

(Nadaljevanje.)

V tem so duri hrupno odprle, da je Markovec obmolnil in so se vsi gosti ozirli proti vratom.

V sobo je prikolovratil in pripel mešetar Jok.

"Hoj, na, Jok!"

Od obeh mis so ga vabili pit. Jok je vrzel klobuk v Rahne, ki ga je pobral in obesil na kljuko, nato je raskrilil roke in opotekaje se lovil za Andrejeve roke.

"Si prodal, kaj? Slabo, vem, ker me ni bilo, tristo hudočev, in ta pakla pravda!"

Jok je prisedel k Andreju za mizo, da je zakrpalala klop, segel po pišči, držal vino pred ustni in je počel iz kozarca, ker se mu je roka tresla in gugala.

"Pi, Jok, potem pripoveduj, ali so te zašli, ali te niso!"

"Koga? Mene?"

Jok je postavil kozarec trdo na mizo, da je pljusnilo iz njega.

"Mene, da bi zašli? Zakaj? Ali sem goljuf, ali slepar? Kaj? Govori, Andrej! Govori, če ti nisem vselej prav mešetaril? Mešetarji niso za bogatine, mešetarji so za reveže! Aha, zato bi nas radi — o — pa na nas ne bodo!"

"Pi, pi, ga je silil Andrej, kateremu se je smililo izito vino, "potem pa povej kaj o pravdi!"

Jok se je gugal in segal po čaši, mežikal z bolnim očesom, iz katerega so vsled prezebe kapale solze, in počasi neseel k ustom, nato zamikal in izpraznil v dušku.

"Fej te bodi, Rahne," je izpljunil na tla Jok. "Da točič tako oplako! Slivovke mi daj! To je voda, ne vino. Ali naj se pri tem okrejem, ko tako strupenako zebe, da se mi je zanohtalo, Slivovke!"

"Ko bi rajši kaj gorkoga, Jok. Ne zameri, za potrebo ga že imaš!"

Tako je skromno branil Markovec, ker je videl, da je Jok pijan.

"Nak," je zarežal Jok, si obrisal solzo pod levim očesom in segel po klobuk na kljuko, da je z okrajci zasenčil grdo oko.

"Torej slivovke," je ponovil Rahne.

"Jas plačam," se je ponudil Andrej.

"Ne boš! Nisem mešetaril in nisem zaslužil in tudi nisem prazen!"

Jok je potegnil v žep in potikal s njo ob mizo.

"Kako smo bogati," ga je spiknil Stupar.

"Jok, pripoveduj o pravdi," je hitel Andrej, da je prevpal Stuparjevo zabavljico.

"O pravdi? Prineji! Zapišite si to. Dobrota je sirota! Dobroto sem storil pismonoši, ko sem nesel zanj pismo v Marčevceve tedaj, ko sem kupoval krave za Vrška. Dobroto sem storil Strniški, ko sem ji prinečaril debele stotake, da me je Smrekar kiel zaraditega. In za to dobroto

me je spravil v pravdo pismonoša in me je potisnila Strniška. Fej, takih ljudi!"

Jok je segel po slivovki in pil kar iz steklenice brez kozarčka.

"Pa so rekli, da ti pisma nisi oddal Strniški, ampak Smrekarju."

"Kdo je to rekel? Na dan s njim! Povej ime, Markovec! Povej! Jas ga tolim in Smrekar ga toli; na veliki pešat ga toli, da tvoje, kaj se pravi obrekovati!"

"I kdo je rekel? Kaj ti se jezil, Jok! Sam veš, da se je tako križem govorilo. Drži jih za jezik, če moreš."

"Od danes zanaprej vsakega! Gosposka je govorila in sodila."

"Ne jezi se in povej, kako je sodila!"

"Po pravici!"

Jok je segel spet po žganju. Roka se mu je tresla, v obraz je bil čedalje bolj zaripel.

"Po pravici je sodila gosposka, in sicer takole: Sodnik me je vprašal: 'Ali Vam je dal pismonoša pismo za gospo Strniško tega in tega dne?' 'Daj', sem odgovoril. 'Kam ste oddali to isto pismo?' 'Kamor je bilo napisano! 'Ni res', se je vmešala Strniška. 'Jas ga nisem dobila!'

Nato sem ženako tako pogledal, da jo je kar streslo, in sem govoril: 'Pol ure sem te čakal, pol ure in te ni bilo. Nato sem pobral oklešček, ga naslonil na vrata, da te opozori, češ, nekaj pomeni. In pismo sem vtaknil za vrata, kakor sem gotovo že desetkrat poprej. Če ga nisi dobila, kaj mi mar. Govori, če ni bilo okleščka pri vratih? Govori in prisrži!"

Ko bi bili videli, kako so jo spreletele barve!

'Res, tisto je pa res,' je menčala. 'Večkrat je tako naredil, večkrat, in tudi oklešček je alonel topot na vratih, res je.'

'In sedaj govori, če sem mešetaril v tvojo izgubo, ali v tvojo dobiček? Ha!'

'Ni ne rečem, ne morem! Po pravici povem: Za pettisoč si privil Smrekarja!'

'Za pettisoč', se je začudil sodnik in si zapisal.

'No torej! Ali sem potemtakem falot, gospod sodnik!'

'Ali bi Vi prisegli na vse to?'

'Ni ne prisegajmo', je silila Strniška. 'Kar je, je, Bog ve, kdo je ukradel prav to pismo.'

'Prisego', je zahteval advokat Paljanov.

Pa smo prisegli in konec je bilo pravde. Strniška mi je plačala koliko ter me takorekoč odpustila prosila. Tako, Markovec! Sedaj naj le še kdo iztegne jezik, če se mu ljubi."

Jok je segel po zadnjem ostanku žganja. Roka se mu je tako očitno tresla, da so se močje spogledali.

'Fej,' je pljunil zadnji požirek na tla, vrzel krono na mizo in vstal.

'Rahne, tudi tvoja slivovka je za nič. Poti! Tako nas alepari, da bi že davno moral sečel!'

'Kaj res že greš?' je vprašal Andrej.

'Grem k Plankarju. Ta ima boljše robo.'

Sicer neprestano kričeli mešetar je utihnil in se zibal proti vratom. Obe roki je uprl ob podboje, da je mogel v vežo.

Močje so molčali, dokler se ni vrnil Rahne, ki ga je spremil na cesto.

(Dalje prihodnjaj.)